

7521 J4

R A P O R T Nr: 85.

Warszawa, dn. 27 maja 1921 r.

W sprawie
polityki
Zagranicznej
Francji i
Anglii.

Wprawie wszystkie stronnictwa polityczne istniejące we Francji, co do programu francuskiej polityki względem Niemiec, stoją na jednym i tym samym stanowisku.

Poglądy te dadzą się różnorodnie umotywić.

We Francji rozróżniamy obecnie trzy wielkie partje.

1/ Partja militarna z marszałkiem Poch'em na czele, pragnie przesunięcia granic Francji - aż do Renu. - I w tym celu na zapoczątkowanie tych projektów - pragnie okupować Zaglebie Ruhry.

2/ Partja przemysłowa z ministrem obszarów wyzwolonych Loucheur'em na czele, zdąza do okupacji zaglebia Ruhry, celem podporządkowania przemysłu Westfalskiego, francuskiemu przemysłowi metalurgicznemu.

3/ Partja "Umiarkowa" /zgody wewnętrznej/ z prezydentem ministrów - i ministrem spraw zagranicznych Briand'em na czele - dąży również do okupacji zaglebia Ruhry - aby zaspokoić postępy najreakcyjniejszego, od czasów ukonstytuowania się III. Republiki, parlamentu Francji.

Jak silnie idea Okupacji Zaglebia Ruhry prześlaskła społeczeństwo francuskie, może posłużyć fakt - iż podczas mobilizacji rocznika 1919 /zarządzonej telegraficznie przez Briand'a podczas Konferencji Londyńskiej, we wszystkich paryskich komendach uzupełniał, zgłaszało się dziennie przeciętnie od 5,000 do 7,000 ochotników, na tę

NACZELNE DOWODZTWO WOJSK POLEK
ADJUTANTURA GENERALNA
WARSZAWA
Dz. 7521 J4 dnia 27 / 5 / 1921 r.
Wzrost

PILSUDSKI
INSTITUTE
ARCHIVES
New York

wyprawę, przeważnie b. wojskowych.

Pomimo - iż ochotnicy ci nie zostali przyjęci, musimy dodać - że według posiadanych przez nas directe z Paryża - informacji, zostali oni wszyscy zarejestrowani - i z góry otrzymali przydziały do oddziałów formacji, tak - iż ewentualna mobilizacja ich, lub potrzeba utworzenia armii ochotniczej, może być przeprowadzona w przedziale 36 godzin.

Anglja stara się wszelkimi siłami nie dopuścić do okupacji Zagłębia Ruhry. *for ever*

1/ Kapitałiści angielscy zaangażowali tam znaczne
kapitały.

2/ Zajęcie przez Francję zagłębia Ruhry - jest
groźbą - zniszczenia angielskiego handlu węglem.

3/ Równa się one powiększeniu Francji, gdyż będzie to pierwszy krok, do aneksji przez nią okupowanej już do Nadrrenii.

O ile Niemcy nie ^{dotrzymają}~~dotrzymają~~ przyjętych na się, zobowiązań /a że nie mają zamiaru dotrzymać, dały w przeciągu dwóch lat dostateczne dowody/ to nie ulega wątpliwości, iż Francja nie odda im okup^{wanej}~~owej~~ odzyskać przez sprzymierzonych Nadrenii.

Anglija niezmiernie tego obawia się, gdyż i odnośny punkt Traktatu Wersalskiego, jest w korzystny dla Francji sposób zredukowany.

Traktat Wersalski reguluje bowiem tę sprawę w ten sposób: - iż terytorjum Nadrenii zostanie okupowane przez sprzymierzonych, przez 15 lat od chwili wejścia Traktatu w życie - jako gwarancja wykonania go przez Niem-

cy.

O ile po upływie tego terminu Komisja Odszkodowań uzna, że Niemcy odmawiają przestrzegania całości, lub części - przyjętych na się Traktatem Wersalskim zobowiązań, to powyższe terytorjum - natychmiast ponownie zostanie okupowana przez sprzymierzonych.

Z tego wynika - iz Traktat Wersalski przewiduje odpadnięcie Nadrenii od Niemiec nawet na stałe, a ponieważ mocarstwa sprzymierzone nie mogą do nieskończoności gospodarować na tym terytorjum, przeto musiałyby pozostać je Francji.

W ten sposób Clemenceau, podczas konferencji pokojowej, odniósł wielki sukces nad Lloyd George'm, tem większy, że skutki jego były ukrywane przez 2 lata od chwili podpisania Traktatu Pokojowego, i dopiero teraz stają się widocznymi; czem się usprawiedliwia obecne gwałtowne ataki Lloyd George'a na Francję.

Czynem tym, chciał Clemenceau spełnić odwieczne dążenie Francji, do oparcia swej wschodniej granicy o Ren, które to dążenie jest dla niej poprostu koniecznością dziejową.

Tradycja ta nigdy we Francji nie zginęła, ale tylko - przycichła po klęsce 1870 - 71 r.

Terytorjum Nadrenii nie tworzy jednności geograficznej z całością państwa Niemieckiego, gdyż ~~xxxxxx~~ naturalną granicą ich jest również Ren.

W czasie wojny, dla Niemiec tylko ta przestrz po Ren była zagrożoną - dla Francji jak to stwierdziły wypadki stanowiła groźbę dla całego terytorjum północnego

wschodniego, aż po Marnę.

Zapewnienie więc pokoju europejskiego na przyszłość leży w bezpieczeństwie narodowym Francji, przez naturalne granice. - Myśl przyłączenia do Francji Nadrenii - była w swoim czasie poruszana przez Clemenceau - na konferencji pokojowej - jednakże przedstawiciele Anglii i Ameryki stanowczo się na to nie zgodzili i po przyłączeniu do Francji Alzacji i Lotaryngji oddano zagłębie Saary pod ~~xxxxxx~~ zarząd Międzynarodowy, a resztę Nadrenii zatrzymano jako gwarancję wykonania przez Niemcy Traktatu.

W zamian za to przedstawiciele Anglii i Ameryki ofiarowali Francji Traktat Obronny, który jednakże nie został ratyfikowany przez Senat Amerykański - skutkiem czego Anglja też go nie ratyfikowała.

O ile wziąć pod uwagę środki przymusowe, zastosowane przez sprzymierzonych względem Niemiec - to przyznać należy, że pociągnięcie granicy cłowej wzdłuż Renu - zbliża Nadrenię do ~~xxx~~ przyłączenia się z Francją.

Odpowiednio w tym celu zorganizowana w Anglii propaganda francuska - głosi, iż Francja była i jest krajem w którym wytwarzała idea uszlachetniająca ludzkość - to też przez aneksję Nadrenii - Francja wzbogaci dziedzictwo Zachodniej Europy, gdyż pod wpływem francuskiej myśli i kultury Nadrenia zyska na wartości. - Przedewszystkiem zaś rozpęd wojowniczy i zabórczy Niemiec - zostałby w ten sposób całkowicie złamany, co jest jednym z podstawowych czynników pokoju światowego.

Propaganda francuska w Anglii cieszy się powodzeniem, gdyż już dziś pewne sfery angielskie przyznają, iż ewentualna aneksja Nadrenii przez Francję - nie popsuje

naturalnego obiegu handlowego - i nie złamie żadnego prawa ekonomicznego.

Przemysłowe odrodzenie Francji nie sprzeciwia się interesom angielskim, to też Anglja mogłaby się nie sprzeciwiać przyspieszeniu tego odrodzenia przez odbudowę starej politycznej łączności między Francją a Niemcami zachodnimi.

, Dodać należy, iż od czasu podróży Viviani'ego do Ameryki, /co było przeciwdziałaniem Francji na Angielsko-Niemieckie kombinacje/ koncesja lorda Derby /sojusz z Francją/ wypłynęła znów w Anglii na światło dzienne, zyskując coraz liczniejszych zwolenników.

2 W programie Briand'a leży przeprowadzenie Aneksji Nadrenii - w ścisłym porozumieniu się z Anglią, dlatego też nie należy przypuszczać aby Briand zgodził się na zerwanie Koalicji, jak również i Lloyd George, którego pośrednie wystąpienie przeciw Francji, w mowie wygłoszonej dn. 13 maja 1921 r. w Angielskiej Izbie Gmin, było wywołane zaniepokojeniem angielskich sfer rządowych, iż zgoda na aneksję Nadrenii powiększyłaby apetyty francuskie i na zagłębienie Ruhry, na co Anglja w żadnym razie zgodzić się nie może.

Briand wzmocnił swe stanowisko względem Lloyd George'a, przez zwleknięcie z odpowiedzią na jego przemówienie, chcąc dać możność zaniepokojenia angielskiej opinii - silnym anty-angielskim prądem we Francji, który się uwidocznił w prasie francuskiej, zarówno jak i licznymi interpretacjami w parlamencie.

Pod wpływem zaniepokojonej angielskiej opinii publicznej, Lloyd George, nietylko, że musiał w odpowiedni

sposób wyjaśniać i komentować swe przemówienia, lecz nawiązał z Briand'em jeszcze prywatną korespondencję, celem dojścia z nim do całk owitego porozumienia.

W Anglji bardzo dobrze zdają sobie sprawę z tego, iż dymisja gabinetu Briand'a, spowoduje utworzenie się gabinetu Poincare'go, a w obecnie naprężonej sytuacji politycznej, podobne przesilenie ministerjalne, mogłoby pociągnąć za sobą nawet dymisję Prezydenta Republiki.

Również wiadomo jest w Anglji, że o ile w programie Poincare'go nie leży w pierwszej linji zerwanie koalicji, to w każdym razie sprawa Nadrenii i zagłębia Rury, rozstrzygnięte będą we Francji jedynie w myśl interesów francuskich, bez uwzględnienia interesów angielskich.

O ile z powyższych względów rząd angielski nie dopuści do rozbicia się koalicji, to z drugiej strony konserwatyści angielscy mają jeszcze inne względy dla zachowania jej.

< Konserwatyści angielscy, zatrwożeni komplikacjami na bliskim i środkowym wschodzie, wysunęli hasło pogodzenia się z Francją w celu zabezpieczenia sobie swobodnego działania politycznego w Azji. - Nawet lord Curzon i Rober Cecil, zapowiadali wyrównanie starych spórów z Francją na terenach mandatowych, które miało nastąpić przed wstąpieniem Stanów Zjednoczonych do Rady Najwyższej.

Anglja chciała postawić Stany Zjednoczone wobec faktu dokonanego i zmusić Hardinga do większej ustepliwości w sprawach spornych, jak kwestja monopolu naftowego w Mezopotanji, wyspy Jap i td.

Jednocześnie jednak Anglja prowadziła pertraktacje z Japonją, celem wznowienia upływającego w tym roku trak-

Anston Chamberlain wstąpił przed 25 laty do gabinetu Salisbury'ego, jako cywilny lord admiralicji, następnie był ministrem poczt i skarbu, po ^{6 lat} ~~blokach~~ opozycji został w gabinecie Asquith'a ministrem kolonii, a za Lloyd George'a powrócił do dawnej teki skarbu; techniczną stronę powierzonego mu zadania, wypełniał zawsze z powodzeniem, brak mu jednak indywidualnej potęgi wyobraźni, wymowy, zamiłowania do walki, zaciętości, jednym słowem wszystkich tych zalet które cechowały jego ojca "wielkiego Joe" Chamberlain. Nie wynika stąd jednak, aby ten cichy, skromny i pracowity człowiek pozbawiony był woli i sztywności, umie on zaciąć się i nie należy do ustepliwych, dał tego rządowi angielskiemu dowody odkąd jest ministrem skarbu.

Charakterystycznym jest, że Chamberlain na tym stanowisku zawsze gorąco popierał interesy Francuskie, z powodu czego na konferencje w Boulogne i w Spa, Lloyd George brał jako doradcę finansowego nie Chamberlaina, lecz Sir Werthingtona Ewans, obecnego ministra wojny.

O ile więc ~~xxx~~ Lloyd George nie zdecyduje się na szukanie większości w nowych wyborach, to będzie musiał losy swoje związać z tymi, których dawniej tak namiętnie zwalczał.

Przywódcy partji konserwatywnej, żyłzyli sobie dawno tego rozwiązania. W koalicji która popiera Lloyd George'a, konserwatyści stanowią 4/5 większości.

Od czasu gdy usiłowania Lloyd George'a połączenia swego odłamu partji liberalnej, z odłamek partji liberalno-niezależnej, spełzły na niczem, był ^{on} zdecydowany na ~~prze~~ przejście do obozu konserwatystów i w tym celu nawiązał rokowania z unionistami, program których jako seccjonistów liberalizmu, nie wiele się różni od programu liberalów.

Obecnie jednak staje się widocznem, że Lloyd George celowo nie przeprowadził połączenia swego stronnictwa z liberałami niezależnymi, lecz przez rokowania z niemi, a potem przez zerwanie tych rokowań, do tego stopnia podniecił ich umysły, iż obecnie zwrócili oni całą swą uwagę, również w stronę unionistów.

Niedawny wybór na lidera partji Unionistyczno-Konserwatywnej w Izbie Gmin Chamberlaina, syna pierwszego secesjonisty liberalizmu, również w znacznej mierze przyczyniło się do podniecenia umysłów liberałów niezależnych gdyż gorące popieranie kandydatury Chamberlaina przez Bonasa Law, Balfoura Carsona i Horna, świadczy o utrzymaniu i na dalszy czas koalicyjnego, którym rządzić będą wspólnie Lloyd George i Chamberlain, należy więc przewidywać w niedalekiej przyszłości, przejście liberałów niezależnych do obozu unionistycznego. Faktem wskazującym na to, może posłużyć serdeczne powinszowanie złożone Chamberlainowi po wyborach, przez Sir Donald Mac -Lean, lidera partji niezależnych liberałów.

Lloyd George chce więc na wzór wielkiego Joe Chamberlaina, stać się odrazu ważną osobistością, w stronnictwie do którego przechodzi, przez wprowadzenie jednocześnie przez siebie dwóch poważnych stronnictw.

W chwili obecnej, sfery ~~żydowsko-angielskie~~ żydowsko-angielskie, stojące na stanowisku popierania Niemiec, i wywierające silny wpływ na Lloyd George'a wzmocniły jego stanowisko w angielskiej opinii publicznej, przez rozpowszechnianie tendencyjnych pogłosek o możliwości nowej wojny we wschodniej Europie.

Do wojny tej przyłączyła^{by} się niezawodnie Francja,

celem rozszerzenia swych granic aż do Renu.

Niepokój spowodowany możliwością nowej wojny bardzo zrećznie został wyzyskany, przez rewolucyjny odłam Brytyjskiego proletariatu, który dzięki przeciągającemu się strajkowi węglowemu, zdobywa sobie coraz trwalszy grunt pod nogami, co niezawodnie również wpłynęło na stanowisko Lloyd George'a.

Jednocześnie silny wpływ na angielskiego premiera wywołała Labour Party, która w myśl tradycyjnej polityki angielskiej - zwalczała hegemonii jednego mocarstwa na kontynencie europejskim /The balance of Power/ od szeregu lat prowadzi energiczną kampanję przeciw francuskiej hegemonii w Europie powojennej.

Lloyd George osłania swe stanowisko tym, iż idzie w tym wypadku po linii orientacyjnej Labour Party, a czyni to z tem większą pewnością siebie, gdyż partja ta jest popierana przez wszystkie prawie socjalistyczne i robotnicze stronnictwa Europy.

Angielski premier dąży obecnie do zorganizowania porozumienia angielsko-niemiecko-rosyjskiego /vide raport z 23/II. 1921 r./ które zakończyłoby się sojuszem angielsko-japońskim, kontrolującym krańcowe ogniwa tego olbrzymiego łańcucha.

Należy jednak wziąć pod uwagę, iż rządy bolszewickie w Rosji - i wpływ pangermanistów w Niemczech, łatwo mogą te plany pokrzyżować.

W sporze amerykańsko-japońskim o wyspę Jap, Anglia stanęła po stronie Japonji, w celu wzmocnienia jej mocarstwowego stanowiska, do rozwinięcia u siebie imponującego pop-

rostu przemysłu, stanowiącego poważną konkurencję dla Anglii

Współzawodnictwo przemysłowo-handlowe Anglii i Japonji, może w znacznej mierze przyczynić się również do zniweczenia planów angielskich - dotyczących powyższego sojuszu.
